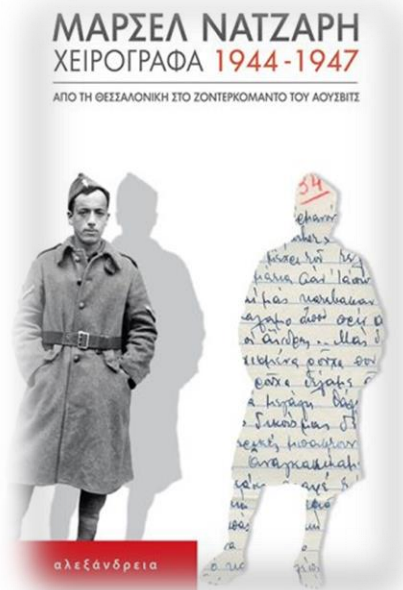

Χειρόγραφα, 1944-1947

Από τη Θεσσαλονίκη στο Ζόντερκομάντο του Άουσβιτς

ΤΟΥ ΜΑΡΣΕΛ ΝΑΤΖΑΡΗ

Εκδόσεις ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, Αθήνα 2018

Ο κόσμος προσπαθούσε με οτιδήποτε να σωθή, γρατσούνιζε με τα νύχια του τα ντουβάρια, η πόρτα ήταν ολόκληρη σκαλισμένη από τα νύχια. Αυτά τα λεπτά που χρειαζόνταν να πεθάνουν φαίνεται ότι υπέφεραν πάρα πολύ. Οι Γερμανοί από την οπή παρακολουθούσαν και γελούσαν. Γιατί γελούσαν;

Ο Εβραίος Θεσσαλονικιός Μαρσέλ Νατζαρή υπήρξε ένας από τους ελάχιστους επιζώντες του Ζόντερκομάντο, της «ειδικής ομάδας» των θαλάμων αερίων και των κρεματορίων του Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Έγραψε ένα από τα 9 χειρόγραφα που βρέθηκαν θαμμένα στον περίβολο των κρεματορίων του στρατοπέδου, γνωστά ως «κύλινδροι του Άουσβιτς». Με τη μορφή επιστολής και με σπαρακτική αμεσότητα, ο Νατζαρή καταγγέλλει, υπό την απειλή του θανάτου, το έγκλημα των ναζί, προσπαθώντας να εκφράσει με λέξεις το «αδιανόητο». Το κείμενο αυτό που βρέθηκε εξαιρετικά δυσανάγνωστο, δημοσιεύεται εδώ σχεδόν πλήρες και αποκατεστημένο.

Ο Νατζαρή έγραψε ένα δεύτερο χειρόγραφο όταν επέστρεψε στη Θεσσαλονίκη έχοντας γλιτώσει την εξόντωση. Σ' αυτό διαβάζουμε για την αντιστασιακή δράση του την περίοδο της κατοχής στα βουνά της Ρούμελης, τη σύλληψη και τις εμπειρίες του στο Άουσβιτς, καθώς και για τη συμμετοχή του μαζί με άλλους Έλληνες Εβραίους στην εξέγερση του Ζόντερκομάντο τον Οκτώβριο του 1944, όπου «έστω δια ολίγα λεπτά ευρέθησαν ελεύθεροι». Τα δύο κείμενα που δημοσιεύονται σ' αυτό το βιβλίο αποτελούν μια σπάνιας αξίας μαρτυρία της ανθρώπινης βαρβαρότητας.